

	<p>TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VAKFI</p> <p>Human Rights Foundation of Turkey</p> <p>Sarıca Sok, No 7, 06080, Altındağ/Ankara</p> <p>Tel: +90 312 310 6636 Fax: +90 312 310 6463</p> <p>e-mail: tihv@tihv.org.tr www.tihv.org.tr</p>
---	--

TİHV SURUÇ İZLENİMLERİ RAPORU

03.10.2014 Cuma gecesi 20'ye yakın kadın sivil toplum örgütünden 133 kadının olduğu "Barış İçin Kadın Girişimi'nin" 3 otobüsüyle İstanbul'dan Urfa'nın Suruç İlçesi'ne doğru yola çıkmıştır. Yol boyunca bir kez durdurulup kimlik kontrolünden geçirilerek Suruç girişine ulaşıldığında Çevik Kuvvet Polisi'nin engeliyle karşılaşmıştır. Aralarında avukatların da bulunduğu temsilcilerin polislerle görüşmesi sonuç vermemiş ve otobüslerimizin geçişine izin verilmemiştir. Bunun üzerine tali yollardan ve köy aralarından geçerek Suruç'a ulaşılmıştır.

Toplam 24 saatlik bir yolculuğun ardından 04.10.2014'te ilk olarak Suruç Merkez'de bulunan eski Suruç Otogarı olan ve şimdi insani yardım malzemelerinin toplandığı depoya gidilerek toplanan yardım kolileri bırakılmıştır. Depo'nun yardım malzemeleriyle dolu olduğu görülmüştür. Görevliler, bu deponun her gün dağıtım yapılarak boşaldığını ve yeniden her gün dolduğunu iletmışlerdir.

Suruç Merkez'deki nüfusun kalabalık olduğu gözlenmiş ve bunun sebebinin 32.000'in üzerinde Kobaneli savaş mağdurunun Suruç'a sığınmasından ileri geldiği anlaşılmıştır. Kobane ve Suruçluların birbirleriyle akrabalık bağları bulunduğu ve köyler arası uzaklığın yürüme mesafesinde olduğundan; IŞİD saldırılarından kaçmak zorunda kalan Kobanelilerin çoğunun Suruç'a yerleştiği görevliler tarafından ifade edilmiştir. Suruçlu hemen her ailenin evinde en az bir Kobaneli aileyi misafir ettiği; bunun dışında toplam 10.000 Kobaneli için; çadırkentler, dükkanlar, düğün salonları, taziye evleri, spor ve kültür salonlarının Suruç Belediyesi tarafından tahsis edildiği bildirilmiştir. Gelen savaş mağdurlarının hiçbirinin açıkta kalmadığı; ayrıca İHD, KESK, TTB, Eczacılar Odası gibi sivil toplum örgütleri ile HDP ve BDP siyasi parti ve belediyeleri tarafından toplanıp ulaştırılan yardım malzemeleri sayesinde yaşamlarını idame ettirdikleri bilgisi alınmıştır.

Aynı gün Kobane'ye yaklaşık 1,5 km uzaklıktaki Suruç'un Bethé Köyü'ne gidilmiştir. Bu köyden, savaşın yaşandığı Kobane'nin Miştenur Tepesi çıplak gözle görülebilmekte ve 7-8 saniyede bir atılan topların ardından yükselen duman seçebilmekteydi. Top seslerine ve

gürültüsüne aralıksız silah sesleri ve havada saçtıkları kıvılcımlar eşlik etmekteydi. 05-06 Ekim 2014 tarihlerinde koalisyon güçlerinin sabaha karşı 5-6 kez IŞİD mevzilerini vurmak amaçlı bombaladığı izlenmiş ancak sadece birer kez doğru isabet ettirdiği bilgisi alınmıştır.

05.10.2014 günü şiddetli bir patlama sesi ile birlikte yükselen dumanlar görülmüştür. Bu patlamanın bir (kadın) YPJ gerillasının intihar saldırısından ileri geldiği ve bir IŞİD mevzisini bombalamak amacıyla canını feda ettiği bildirilmiştir. Aynı gün Viranşehir’de bir başka kadın gerillanın cenaze törenine katıldığımızda; cenaze töreni boyunca birçok genç erkek ve kadının toplu olarak “*canını feda etme yemini*” ettiklerine tanık olunmuştur.

Ziyaretimiz boyunca, hem Suruçlu hem de Kobaneli halkın IŞİD’in Urfa’ya da saldırmasından endişe ettikleri ve ayrıca Türk hükümetinin onları korumayacağına dair ciddi kaygıları olduğu duyulmuştur.

06.10.2014 günü öğlen saatlerinde Suruç’tan İstanbul’a doğru hareket ettikten birkaç saat sonra PYD başkanı Salih Müslim Kobane’deki durumun çok kritik olduğunu ve uluslararası kamuoyunun ve güçlerin Kobane’deki insanlık dramına son verilmesi için yardım çağrısında bulundu. Birkaç saat sonra ise HDP Merkez Yürütme Konseyi tarafından Kobane’deki katliamı protesto edilmesi ve savaşın durdurulması amacıyla Türkiye halklarını sokağa çıkmaları çağrısında bulundu.

DURUMA AİT GENEL BİLGİLER

1. 15 Eylül 2014 tarihinden beri Irak Şam İslam Devleti (IŞİD) çetelerinin Kobane’ye tank ve ağır silahlarla yaptığı saldırılar aralıksız olarak devam etmektedir. Kobane’nin birçok köyünü ele geçirmiş olan IŞİD, Kobane kent merkezine ağır tank ve silahlarla saldırılarını sürdürmektedir.
2. Kobane’nin Türkiye sınırı haricindeki diğer tüm sınırları IŞİD tarafından kuşatılmıştır. Mürşitpınar sınır kapısı Kobane’nin dünyayla bağlantı kurduğu tek kapıdır.
3. IŞİD kuşatması altındaki Kobane; Halk Savunma Birliği (YPG) ve ona destek veren Kadın Savunma Birliği (YPJ), Kürdistan İşçi Partisi (PKK), Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP), Türk Silahlı Kuvvetleri’nden (TSK) gönüllü olan 26 asker ve Kobane halkı tarafından savunulmaktadır.
4. 22 Eylül 2014’te ABD öncülüğünde NATO üyesi devletlerden oluşan Koalisyon Güçleri Kobane’ye askeri destek ve insani yardım götürmek üzere karar almıştır. Koalisyon Güçleri Kobane’deki IŞİD mevzilerini hava saldırılarıyla bombalamaktadır. Ancak henüz insani yardım göndermemişlerdir.
5. Kuzey Irak Kürdistan Özerk Yönetimi Başbakanı Barzani Türkiye üzerinden Kobane’ye askeri ve insani yardım gönderme talebinde bulunmuştur. Ancak Türk Hükümeti bu talebe olumsuz yanıt vermiştir.
6. IŞİD saldırıları nedeniyle resmi rakamlarla yaklaşık 150.000 Kobaneli yerlerinden edilmiş, çok sayıda sivil öldürülmüş ve/veya işkence, insanlık dışı muamelelere maruz bırakılmıştır.

7. Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve Türk Kızılayı AFAD kampları dışında Kobanelilere yardım ulaştırmamaktadır. Yardım ulaştırması halinde tüm hizmetlerin organizasyonunu üstlenmeyi şart koşmakta; yerel yönetimler ve sivil toplum örgütlerinin işbirliği ve dayanışmasının önünü kapatmaktadır.
8. Kobane'den zorunlu göç eden savaş mağdurlarının önemli bir kısmı Urfa ili sınırları içinde barınmaktadırlar. Urfa halkı, Urfa Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri savaş mağduru kişilerin barınma ve temel ihtiyaçlarının karşılanması için hizmet vermektedir.

URFA, SURUÇ İLÇESİNDEKİ DURUMA AİT İZLEM

9. Yaklaşık 32.000 kişi Urfa'nın Suruç İlçesi'nde barınmaktadır. Kobanelilerin önemli bir kısmı akrabalarının yanına (evlerine veya boş olan dükkanlarına) yerleşmişlerdir.
10. Suruç Belediyesi ise tahmini 10.000 Kobaneliye; Eski Bulgur Fabrikası, Kültür Merkezi, Belediye Düğün Salonu, Belediye Taziye Evi, Kobane Çadır Kenti, Rojava Çadır Kenti, Kültür Çadırı'nda barınma imkanı sağlamaktadır. Ayrıca Suruç Belediyesi'ne ait olan BİM Market binası da tahliye edilmiş ve yerine Kobaneliler yerleştirilmiştir.
11. Eski Suruç Otogarı insani yardım malzemelerinin toplandığı ambar olarak kullanılmaktadır. Ambar yetkililerinden alınan bilgiye göre, İHD, KESK, TTB, Eczacılar Odası, HDP ve BDP parti ve belediyeleri tarafından toplanan yardım malzemeleri; belediye görevlileri ve Suruç halkı tarafından gönüllü olarak tasnif edilmekte ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılmaktadır. Kobanelilerin beslenme ihtiyaçları günde 3 öğün hazır olarak dağıtılmaktadır.
12. Suruç, Mürşitpınar Sınır Kapısı Kobane'ye insani yardım malzemelerinin geçişine sınırlı olarak açılmaktadır.
13. Mürşitpınar Sınır Kapısı Kobane'den gelen yaralıların Türkiye'ye geçişine de yine sınırlı olarak açılmaktadır. Sınır kapısında bekletilirken kan kaybından ölen kişi sayısı 12'ye yükselmiştir.
14. Başta Suruç olmak üzere Urfa'daki hastanelerin kapasiteleri gelen yaralıların tedavilerini yapmakta yetersiz kaldığından yaralıların çevre illerdeki hastanelere sevkleri yapılmaktadır.
15. Yaralıların durumunun ağır ve çevre illerdeki hastanelerin mesafesi 2-3 saatten uzun sürdüğünden tabipler hava ambulansına ihtiyaç olduğunu bildirmişlerdir.
16. Bölgedeki doktor ve hemşire kadroların sayısı yetersiz kaldığından Türk Tabipler Birliği bölgeye gönüllü hekim çağrısı yapmış, Sağlık Bakanlığın'dan görevlendirme talep etmiştir.
17. Kobane'den göç eden kişilere yönelik psiko-sosyal destek hizmeti sunulmamaktadır.
18. Çok çeşitli sanat dallarından sanatçılar ve aktivistler Urfa'ya sığınmış özellikle Kobaneli çocuklara ve kadınlara yönelik çeşitli aktiviteler yürütmektedir.
19. Kobane'deki savaşı protesto etmek ve Kobane halkıyla dayanışma amaçlı çok sayıda sol görüşlü siyasi örgütün de Suruç'a geldiği, bazılarının köy meydanında bayraklarını sürekli taşıdıkları, hatta direklere astıkları gözlenmiştir. Örneğin; yaklaşık 20 kişilik bir

grubun, kendi siyasi oluşumlarının bayraklarından birer tane taşıyarak, sıraya girmiş vaziyette zafer işaretleriyle Suruç'un Bethé köyüne girdiği görülmüştür. Köylülerin şaşkınlık ve tedirginlik içinde bu gruba baktıkları ve duruma anlam vermekte zorlandıkları izlenmiştir.

SAVAŞ TRAVMASI VE NEDENLERİ

20. Suruç'un sınıra yakın yerlerinden Kobane'deki savaş çıplak gözle görülebilmekte; top ve silah sesleri duyulabilmekte, Kobane'ye isabet eden toplardan yükselen gazlar ve hasar gören/yıkılan binalar gözlenebilmektedir. Her gün çok sayıda kişi ölmekte ve yaralanmaktadır. Savaş travması sadece Kobaneliler için değil; başta Suruç halkı olmak üzere bölge halkı için de devam etmektedir.
21. Suruçta bulunan halk; Kobane sınır güvenliğinin az sayıda TSK asker ve askeri aracıyla sağlandığını gözlemekte ve olası bir saldırıda IŞİD'e karşı savunmasız kalmaktan endişe etmektedir.
22. Türk Hükümeti'nin IŞİD'e direk ya da dolaylı destek sunduğuna dair iddialar başta Suruç olmak üzere; Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölge illerinde büyük bir kaygıya neden olmuştur. Bu iddialar hem TC vatandaşı hem de sığınmacı olan halkın devlete duydukları güveni sarsmakta; temel güven duygusu ihtiyaçlarını karşılıksız bırakmaktadır. Bölgedeki halk tarafından dile getirilen, basında ve sosyal medyada yer alan iddialar şöyle sıralanabilir:
  - ✓ IŞİD çetelerinin Türkiye üzerinden Kobane'ye geçişine izin verilmesi
  - ✓ IŞİD çetelerinin Türkiye'de askeri eğitim alması
  - ✓ IŞİD'in veya IŞİD'e yakın olan grupların Türkiye'de siyasi faaliyetlerde bulunmasına imkan tanınması
  - ✓ IŞİD çete üyesi yaralılarının diğer yaralılardan farklı olarak tedavileri için Gaziantep'te bir hastane tahsis edilmesi; sevklarının 112 ambulanslarıyla sağlanması; tedavisi tamamlanan çete üyelerinin hukuki bir soruşturmadan geçmeden Kobane'ye geçişlerinin sağlanması
  - ✓ Buna rağmen ise Kobaneli yaralıların Türkiye'ye geçişlerinin zorlaştırılması ve yaralıların gözaltına alınması
  - ✓ Kobane'ye gönderilmek istenen insani yardım malzemelerinin Türkiye'den geçişinin kısıtlanması
  - ✓ Sınırdaki görev yapan TSK askerlerinin işaret fişegiyle YPG savunma mevzilerini deşifre etmesi
  - ✓ Türkiye'nin, Koalisyon güçlerine IŞİD mevzileri konusunda yanlış istihbarat vermesi sonucunda Koalisyonun IŞİD mevzileri yerine boş alanlara hava saldırısı düzenlemesi
23. Ayrıca, Türk Hükümeti'nin Suriye'ye kara operasyonu gerçekleştirerek sadece IŞİD'e değil; Kobane'yi savunan YPG ve PKK güçlerine karşı savaşacağını açıklaması bölge halkını tehdit altında hissettirdiği anlaşılmıştır.

SAVAŞ TRAVMASI VE BAŞETME YOLLARI

24. Hem bölge halkı hem de Türkiye'nin dört bir yanından sosyalist, komünist ve demokratik parti ile sivil toplum örgütleri üyeleri Suruç ve köylerinde "İnsan Zinciri" eylemleriyle Kobane'deki savaşı protesto etmekte ve savaşın durdurulması için medya araçları yoluyla çağrıda bulunmaktadır.
25. Çok sayıda gencin IŞİD'in insanlık dışı saldırıları karşısında Kobane'deki savunma birlikleri saflarında savaşmak üzere ülke dışına çıktığı bildirilmiştir.
26. Suruç'taki gençlerin uğradıkları ya da tanık oldukları zulmü durdurmak amacıyla toplu olarak "*canlarını feda etme yemini*" ettikleri duyulmuştur. Bu tür yemin etme eylemlerinin sadece Suruç'la sınırlı olmadığı, bölge gençliği arasında yaygınlaştığı anlaşılmaktadır.
27. Çocukların oynayacak oyuncağa sahip olmadıkları,
  - ✓ Erkek çocukların çevreden buldukları pet şişeleri patlatarak "*bombacılık*" oynadığı, çevredekileri korkutmak istediği ve bundan keyif aldıkları;
  - ✓ Kız çocuklarının başkalarının eşyalarını kapıp kaçma, bu eşyaları uzağa fırlatma, geri dönüp kovalanmayı isteme biçiminde oyunlar oynadıkları izlenmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

28. Türkiye'nin güney sınırındaki ve özellikle Kobane'deki savaş acilen durdurulmalıdır. Türkiye ve dünya otoritelerin IŞİD çetelerinin durdurulması ve acilen barışın inşası için girişimlerde bulunması gerekmektedir.
29. Kobane'ye insani yardımların ulaştırılması için gerekli tüm kolaylıkların sağlanmalı ve önerildiği üzere güvenli bir geçiş koridoru açılmalıdır.
30. Tahrip edilmiş tüm binalar, toprak ve çevrenin en kısa sürede yeniden yaşanabilir bir hal alması için uluslararası düzeyde yardım eli uzanmalıdır.
31. Yerlerinden edilmiş Kobane halkının yurtlarına geri dönmesi; savaş travmasına maruz kalmış halkın rehabilitasyonunda en öncelikli hedef olmalı ve gerekli kolaylıklar sağlanmalıdır.
32. Başta Suruç ilçesi olmak üzere, Urfa genelinde her türlü insani yardım ihtiyacı artarak sürmektedir. Savaş mağdurlarının barınma, sağlık, beslenme ve giyinme ihtiyaçları bölge belediyeleri, yukarıda ismi geçen (madde 11) sivil toplum örgütleri ve siyasi partilerin çalışmaları sayesinde karşılanmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Kobaneli savaş mağdurlarına başta barınma, sağlık, beslenme, giyinme gibi temel ihtiyaçlar olmak üzere her türlü insani yardımı en kısa sürede koşulsuz ulaştırmalıdır.
33. Savaş mağdurları için kış koşullarına uygun barınma imkanı sağlanmalı; yetersiz kalan çadırların yerine prefabrik konutlar tedarik edilmelidir.
34. Mürşitpınar sınır kapısı yaralıların geçişine açık tutulmalı; sınır kapısındaki can kayıpları önlenmelidir.

35. TTB'nin önerdiği; yaralıların çevre illerdeki hastanelere sevki için hava ambulansı hizmetinin geliştirilmesi ve Sahra Hastanesi projesinin acilen devreye sokulması gerekmektedir.
36. Bölge hastanelerinde ihtiyaç duyulan tıbbi malzeme donanımı ivedilikle karşılanmalıdır.
37. Sağlık hizmeti vermeye gönüllü hekimlerin görevlendirmeleri kolaylaştırılmalıdır.
38. Savaş mağduru halkın yeniden iyilik halinin sağlanması; fiziksel, ruhsal ve sosyal destek/rehabilitasyonu için gerekli önlemlerin alınmasına gerekmektedir.
39. Ruhsal ve sosyal çalışmaların acilen başlatılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

BÖLGE ZİYARETÇİLERİ İÇİN ÖNERİLER

40. Bölge ziyaretçileri ve/veya medya çalışanları tarafından fotoğraf çekilebilmektedir. Fotoğraf çekerken savaş mağduru yetişkin veya çocukların fotoğraflandığı unutulmamalıdır. İnsanların mahremiyetine saygı çerçevesinde mutlaka izin alınması gerektiği akılda tutulmalıdır. Fotoğrafı çekilenler çocuk ise; isterlerse fotoğraf makinesine dokunmasına hatta çocuğun da fotoğraf çekmesine izin verilmesi önemle önerilmektedir.
41. Bölgeye giden sivil toplum ve siyasi örgütlerin savaş mağduru kişilere destek amaçlı gittiklerinin bilincinde olarak; onları tedirgin edebilecek eylemleri gözden geçirmeleri önerilmektedir (madde 19).

14.10.2014

Gülsüme Oğuz; TİHV, gönüllü psikolog.

Cansu Turan; TİHV, sosyal hizmet uzmanı.